

נראדה אור

פרשת שמות תשפ"ג

גליון קנה שנה ד

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

כבכל שנה נשנן גם השנה מאמרו הקדוש של הרה"ק הבית אהרן "השבתות של שובבי"ם הם תיקון לצריכים תיקון", הלא אין אחד מאיתנו שאינו חפץ בתיקון הנפש – כל אשר לאיש יתן בעד נפשו.

כמה וכמה תיקונים נשנו בספ"ק לימי השובבי"ם אך המיוחד שבתיקון השבת, כי בתיקון שעל ידי לימוד התורה נצרכים להתייגע בלימוד – בכמות ובאיכות, כך גם בשאר התיקונים. קדושת השבת לעומת זאת קביעה וקיימא ונשפעת מעצמה בנפש איש יהודי.

מה שנוטר לו לעשות הוא כלשון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: זיך צושטעלן צום שבת – להעמיד את עצמו במצב של שבת. ובמילים אחרות: רק אל תפריע לקדושת השבת להכנס בתוכך.

אם אין היהודי בקיא בהלכות שבת ונכשל ח"ו בחילול שבת ודאי אינו יכול לקבל קדושת השבת, אך בשמירת הלכות שבת אין ד', עיסוק בעניני חולין אף הוא מפריע לאור השבת.

המשיל אחד מגדולי הדור הקודם את הקורא עיתון בשבת (מלבד הבעיה ההלכתית) לחתן המתיישב לקרוא עיתון בהיותו בחדר יחוד. בשום מקום לא כתוב שזהו דבר אסור ולמרות זאת מבין כל אחד שאין סתירה גדולה מכך למציאות החדר יחוד. המשל חד וברור, ובאם לפעמים בכל זאת מתגבג בנינו ענין חולין כלשהו בשבת, כנראה שעדיין חסר לנו בהבנה שמציאותנו ביום השבת הוא כחתן בחדר יחוד.

כך גם לגבי הדיבור בשבת – בהלכה מבואר (ש"ע שו"א) שאדם המתענג מסיפור שמועות ודברי חדושים מותר לו לספרם בשבת (עיי"ש פרי"ש ההלכה).

המשיל זאת אחד הצדיקים למלך שהכריז בעת רצון שכל אשר יבוא ויבקש דבר מה ימלאו בקשתו. נקבצו ובאו כל בני המדינה ויבוא בתוכם מצורע מלא פצעים מכך רגל ועד ראש. אמר המצורע שזקוק הוא לחדר מלא אשפה כדי להתגלגל על האשפה ולהקל בכך על גירוד הפצעים.

התקצפו משרתי המלך על בקשתו, הלא יכול הוא לבקש מהמלך להעמיד רופא מומחה לרפאותו כליל מצרעתו, אך המצורע שלא בר דעת היה התעקש למלאות משאלתו. הבחין המלך ושאל על מה המהומה, סיפרו לו המשרתים על בקשת המצורע הנבער מדעת, נענה המלך וכי מפני שאין בו דעת מה לבקש לא אמלא אני את הבטחתי!?

בשבת קודש משפיע הקב"ה עונג לעמו ישראל והנה בא אדם ומבקש להתענג בסיפור שמועות וחידושים. הלא אם דעת בו היה מבקש להתענג בעונג אמיתי – עונג הנשמות, אבל אם זוהי בקשתו – אלו השגותיו נתן לו את העונג שמבקש...

ומניח בקדושה לעם מדושיני עונג – עונג שמקדש, עונג שמתקן.

{ זכרות קודש }

תיקון ותשובה על ידי אור הדעת

וכו', וירא ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה ואפלה עומד בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות.

אמנם השגתו בחכמה ובינה עדיין אינה התכלית, כי תכלית בריאת העולם לאשתמודעא אלקותיה לבני נשא, שתאיר ההשגה במציאות האדם החומרית עד שיבואו הדברים לידי מעשה באבריו הגשמיים. וזהו ענין הדעת המחבר בין השגתו בחכמה ובינה לעבודה למעשה, שמתמיד בדעתו בהשגתו ומקשר עצמו בה עד שאהבתו ויראתו מאירים במציאותו הגשמית, ואזי משעבד עצמו לרצון קונו ביגיעת התורה בעבודת התפלה בשבירת המדות וזיכוך האברים, אבל השגה שאין באה לידי מעשה אין בה כלום.

זהו ביאור הגמרא אמרי לה תרי כסי קמאי בעו הסיבה דהשתא הוא דקא מתחלא לה חירות, כי תחלת החירות שמשגי האדם אלקותו יתברך בחכמה ובינה, אבל בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה הוה – כי אינו דבר חדש אלא רק בחינת הדעת לחבר החכמה ובינה למעשה. ואמרי לה אדרבה בתראי בעו הסיבה היא שעתא דקא הויא חירות, כי עיקר החירות מה שיוצאים משעבוד החומר לעשות רצונו יתברך, קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו קאמר ועדיין לא זכה לחירות אברי גופו. השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי אידי ואידי בעו הסיבה, כי שניהם יחד מביאים שלמות החירות, עכתודה"ק.

שני ענינים מפריעים בעבודת התשובה

בזה נבוא לביאור הכתובים כי ידוע מה שכתבו הספה"ק שכל ענין הכתוב בתורה נוגע לכל יהודי בכל זמן. והנה בבוא זמנים המסוגלים לתשובה וכל איש יהודי נתערר לטהר נפשו ואבריו מזוהמתם ולשוב אל ה' באמת, משפיעים משמים בלב איש ישראל חכמה ודעת לשוב ולקדש עצמו מכאן ואילך לעבודת בוראו. אמנם ברצותו להאיר גופו ואבריו באור הדעת הנשפע לו, נראה בעיניו שרחוק הוא ממנו מחמת שני ענינים וכדיבואר.

המשך בעמוד ג <<<

ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים, ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (ג, יא-יב).

ברש"י 'מי אנכי', מה אני חשוב לדבר עם המלכים, 'וכי אוציא את בני ישראל', ואף אם חשוב אני מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוציאם ממצרים. 'ויאמר כי אהיה עמך', שאמרת 'מי אנכי' וכו' לא שלך היא כי אם משלי 'כי אהיה עמך' וכו', ושאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה 'על ההר הזה' וכו'.

ביאור הענין על פי מה דאיתא בבני יששכר שהיום יו"ד (מאמרי חודש ניסן מאמר ד' סוף דרוש ב) בביאור דברי הגמרא (פסחים ח). איתמר מצה צריך הסיבה מרור אין צריך הסיבה, יין איתמר משמיה דרב נחמן צריך הסיבה ואיתמר משמיה דרב נחמן אין צריך הסיבה, ולא פליגי הא בתרתי כסי קמאי והא בתרתי כסי בתראי וכו', אמרי לה להאי גיסא תרי כסי קמאי בעו הסיבה דהשתא הוא דקא מתחלא לה חירות תרי כסי בתראי לא בעו הסיבה מאי דהוה הוה, ואמרי לה להאי גיסא אדרבה תרי כסי בתראי בעו הסיבה היא שעתא דקא הויא חירות תרי כסי קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו קאמר, השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי אידי ואידי בעו הסיבה.

תכלית כל ההשגות – עבודה בפועל

ומבאר ע"פ דברי האריז"ל (פ"ח כא, ב) שארבע כוסות הם כנגד חב"ד, הראשון כנגד חכמה השני בינה השלישי דעת מצד החסדים והרביעי דעת מצד הגבורות. ומבאר על דרך העבודה שענין החכמה שמשגי בשכלו גדלות הבורא ורוב חסדיו, ואחר תחלת ההשגה מתבונן ומרחיב הבנתו בו ובכל פרטיו, ומהתבוננות זו שהיא הבינה נתערר ליראת ה' ואהבתו כדאיתא ברמב"ם (יסודי התורה ג, ב) בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים וכו' מיד הוא אוהב ומשבח

ישראל למעלה מדרך הטבע

ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים, ולא יכלה עוד הצפינו וגו' (ב, ב-ג).

פירש"י שמנו לה המצריים מיום שהחזירה וכו'.

ויש לבאר כיון שהיתה אז יוכבד בת מאה ושלושים שנה כדאיתא ברש"י מה עלה על דעת המצריים שתלד, הלא שרה שילדה בהיותה בת תשעים היה זה דבר חידוש. אלא שידעו המצריים שישראל אינם מוגבלים בדרכי הטבע ואף בהיותה בת מאה ושלושים תוכל לילד, בפרט בידעם שעתיד להיוולד מושיען של ישראל אשר הוא ודאי למעלה מטבע העולם, כאשר באמת ילדה את משה רבינו שלא בסדרי הטבע.

שמות תש"פ, ליל שבת

הולך ואור

עיונים לאור דברי ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עבודת התפלה

ונשלמה פרים שפתינו - הכוונה הפנימית באמירת סדר הקרבנות

מאמר ב

במאמר קודם התחלנו ללמוד את סוגיית הקרבת הקרבנות על דרך העבודה, דברי השל"ה הק' המאירים - מעשה הקרבן העקר הוא עבודת עצמו. העיקר, הכלל והשורש של כפרת הקרבן הוא ההתבוננות בעומק וראשית הבריאה, כשמיני אדם תפילין, כשמתעטף בטלית, וזדאי שכשמוכזן כראוי זוכה למעלה יתירה ונפלאה, אך מצוות תפילין קיים הוא, בציצית התעטף, אך בהקרבת הקרבנות, אם לא מכוון הכהן לשם כפרה זו והלכותיה כראוי - לא נתכפר האיש.

וכבר פסק הלכותיה הנשר הגדול רבינו הרמב"ם במשנה תורה בהל' פסולי המוקדשין (פי"ג): שלוש מחשבות הן שפוסלין את הקרבנות ואלו הן. מחשבת שינוי השם ומחשבת המקום ומחשבת הזמן. מחשבת שינוי השם כיצד זה השוחט את הזבח שלא לשמו, כגון שהיה עולה ויחשוב שהוא שלמים... מחשבת המקום כיצד. כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו או להקטיר ממנו דבר הראוי להקטרה חוץ לעזרה...

מחשבת הזמן כיצד. כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו מאחר שתשקע החמה שאינו זמן זריקתו... וזהו פגול האמור בתורה. ע"כ דברי הרמב"ם.

הרי לנו פעם אחת ויחידה שיכול אדם לקיים מצוה דאורייתא בכל פרטיה ודקדוקיה למעשה ועדיין לא לצאת ידי חובתו, כי גם אם לבסוף לא עשה אפילו אחת מכל האיסורים, אלא זרק את דמו במקום והזמן הראוי והקטיר את אבריו ע"ג המזבח לשם אותו הקרבן, נתן לכהנים את חלקם ואף אכל במקום הראוי לו על פי תורה, ועדיין - כיוון שלבבו לא היה שלם עם אלוקיו במחשבת המצוה - לא יצא ידי חובתו וצריך להקריב שוב קרבן בעזרה ולברך הברכות.

במאמר זה נמשיך ונתעמק בגודל הזכות שיש לנו באמירת סדר הקרבנות, שאמירתה היא כהקרבה ממש, אך כשם שהקרבת הקרבן צריכה כוונה בשביל שתכפר, כך אמירת סדר הקרבנות צריכה כוונה.

עבודת השי"ת כפרת עוונות

מעשה הקרבן העקר הוא עבודת עצמו. רצוני לומר, התעוררות שמתעורר בעצמו להיות עבד נאמן להשי"ת, ומנה ובה היא העבודה. וזה לשון הרב הרקאנטי בפירשת נח 'ידע, כי הקרבן מקרב רצון השפל ומקדו ומקרב רצון העליון כדי ליחדו רצון השפל, והמקריב קושר נפשו בנפש קרבנו, ומעלה עליו הכתוב כאלו הקריב נפשו עכ"ל.

זהו ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', לדעת כי בהקרבת הקרבן מעלה רצון השפל ומתקרב רצון העליון ורצון העליון בשפל. לפיכך השפל צריך להקריב לו רצונו על ידי הקרבן וקושר נפשו בנפש קרבנו, ה"ד ונפש כי תקריב, ודרשו רז"ל במנחות מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב נפשו, כי בהקרבת הכהן הקרבן מרביק נפשו העליונה במנחה העליון בתחלה... ובהקרבת נפשו למעלה רצון השפל מתקרב רצון העליון...

שכ"ה הק' מפרכת תענית (תורה אור ק"א)

בהקרבת הקרבן מבטל האדם את מציאותו העצמית

התעוררות שמתעורר בעצמו להיות עבד נאמן להשי"ת - העבד שואב את כוחו מהאדון, ומאדונו בלבד, וככל שהאדון גדול יותר ורב עוצמה הרי שחשיבותו עולה מצד היותו עבד קרוב ונאמן למקור כח שכזה, אך מהותו העצמית נפחת, נמשיל זאת במשל הקרוב אל שכלנו, יכול להיות אדם תלמיד חכם ואיש חי ורב פעלים, אך אם משמש הוא את אחד מגדולי וצדיקי הדור המפורסמים ביותר, הרי שמציאותו הופכת למשמש של, כל מעשיו האישיים מתבטלים לעומת מה ומי משועבד אליו.

הא"ר ז"ל סידר את סדר התפילה לפי העולמות, מלמעלה למטה, ובאמירת סדר הקרבנות מתקנים את עולם העשייה. יוצא נח מן התיבה ורואה כי העולם כולו חרב ונחרב, אין בו

בית הבחירה - בו מתבררת בחירת הלב

הקרבן מקרב רצון השפל ומקדו ומקרב רצון העליון כדי ליחדו רצון השפל - קרבן מל' הקרבה, מקריב האדם את עצמו לדעת קונו על ידי כך שמגלה כי הוא וכל אשר לו, כל ממונו, כל עשתונותיו, נתונים נתונים המה לרצון הבורא ית'. מעתה נבין כפרת הקרבן בחטא בשוגג, כפי שכבר ביארנו לעיל החוטא בשוגג הרי לא התכוון לחטוא והשי"ת בעצמו הביאו לידי חטא כביכול, בזאת רוצה לעורר השי"ת את האדם כי על אף שלומד תורה ועוסק במצוותיה, גומל דלים ומהדר ותיקים, אך בורא עולם בכבודו ובעצמו כמו אומר לאדם - תנה בני לבך לי. בני אוהב! חפץ אני בביטול, מצפה מתי תבוא אלי, מתי ליבך יהמה לדבקות אמיתית בי ויבזז לכל עניני עולם הזה.

השפל צריך להקריב לו רצונו על ידי הקרבן - מגיע האדם אל בית הבחירה, אחד משמות בית המקדש הוא בית הבחירה, בפשטות פירושו ביתו של בחיר העולמות, רמז הוא גם שכשיהודי מגיע אל הבית הזה אשר איווה ה' למושב לו, מתבהרת אצלו מה קורה בליבו פנימה, מי נלחם במי, ובמי ובמה עליו לבחור - בית הבחירה - בבית זה יודעים במה לבחור! במקום זה ניצב המזבח ועליו שוחטים את בהמתו, פושטים את עורה ומוציאים את קרביה, ואת חלקיה הפנימיים והמובחרים ביותר מעלים ע"ג המזבח למען שמו באהבה, ובה האדם שלא זכה עדיין לבחינת עבד - התבטלות והתפשטות מוחלטת לרצון הפשוט של הבריאה, מגלה כי החלקים המובחרים שבלבו פנימה, הלב והאליה, הראש והכליות, מוקטרים ומוגשים לשמו ית'.

קרבן עולה - מדרגה עליונה שאיננה שייכת לכל אחד

ומכאן עולים אנו לעסוק בתורת עולה, קרבן עולה לא נתקנה על חטא מסוים וההיפך, קרבן עולה מצוותה בנדר או נדבה, כי קרבן עולה כפרתה על הרהורי הלב, הרהור הלב אינה חטא שיש עליה שכר ועונש, כי במחשבה רעה הקב"ה לא מצרף לידי מעשה כידוע, רק האדם השלם שזוכה ומכיר בדעתו ובעיני שכלו כי השי"ת הוא ממלא כל עלמין ותוך כל עלמין ולית מחשבה נפרדת ממנו כלל, הרי מתנדב בליבו להקריב קרבן כליל להשם. אמור מעתה לא הרצונות הפנימיים והתשוקות הכמוסים הם השי"ת אלא כל מהותי, כל רמ"ח ושס"ה שלי מוקטרים ומוגשים הם לשמו ית'.

כאמור, הקרבן הוראתה היא על העבדות, אדם המקריב קרבן עולה רוצה לשעבד אף את הדקות שבדקות להשי"ת, מטוהר את הרצון הקל שבקלים ומהפכו לרצון השי"ת. כי המחשבה היא תחילתה של מעשה, אדם הזוכה - אשרי אדם לא יחשוב ה' - לו עוון, פי' הבעש"ט הק' כי אשרי מי שכשמיסה דעתו מהשי"ת עוון הוא לו, אדם המתנדב להביא קרבן עולה הרי חפץ הוא בדבקות ללא שום מחיצה - ואפילו של מחשבה קטנה וקדומה בינו לבין קונו, על כן לא שייך לחייב קרבן עולה על דקות המחשבה, כי אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו ומי יאמר זכיתי ליבי.

קרבן תמיד - עולה העשויה בהר סיני

אבל קרבן התמיד, קרבן כלל ישראל הוא וכללות ישראל אין בהם שום שורש וסרך פגם על כן חובתה אחד בבוקר ואחד בערב, בכדי להעלות את התשוקות של ליבות כלל ישראל להשי"ת, הן במחשבה והן בדיבור - עולת תמיד העשויה בהר סיני, בעת קבלת התורה בה גילו כל ישראל את פנימיות לבבם כי רצונם לשמוע מפי הגבורה בעצמו, כי מבטלים את רצונם לגמרי מפני רצון השי"ת, אז נתגלה פנימיות לבבות ישראל וקבע השי"ת קרבן עולה כחובה.

דברות קודש מכ"ק מרן ארמו"ר מוהר"י זי"ע

פרשת שמות תר"ע
חלקם בפרסום ראשון

שמירת שבת תיקון הפגמים

ואלה שמות בני ישראל וכו' (א, א).

הנה חז"ל (שבת קיח:) אמרו כל השומר שבת כהלכתו נותנין לו כל משאלות לבו, ונראה הענין בזה כי הנה ידוע כי בשבת כל דינין מתעברין מינה ומתבטלים כל המקטרגים ונשפעים כל השפעות טובות, ולזה נותנים לו כל משאלות לבו.

אך צריך לבאר הענין של שומר שבת כהלכתו מה ענין כהלכתו, ונ"ל כהלכתו מלשון הליכה, והיינו כמו שהאדם הולך מדרגה לדרגה בימי החול וכמו שעומד במדרגתו בימי החול כן הוא שמירת שבת שלו. וכמאמר רז"ל (ע"ז ג.) מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, כי אי אפשר לקפוץ בפעם אחת מארעא לאיגרא רמא ואי אפשר לקבל על עצמו קדושת שבת ולהיות שומר שבת כראוי, אלא אם כן הכין עצמו לזה בימות החול וזהו כהלכתו.

והעיקר הוא בשמירת הברית, וזה מי שטרח בערב שבת - היינו בשמירת הברית הנרמז במדת יסוד מדת ערב שבת כידוע מספ"ק דהששה מדות המה נגד ששת ימי המעשה, ומדת יסוד היא נגד ערב שבת. ויותר צריך טרחה במדה הזאת לשמור אותה כראוי, וזה מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. ובפרט באלו השבתות של שובב"ם אשר אלו הימים מסוגלים לכפר על עוון פגם הברית, ושמירת שבת כראוי הוא תיקון לזה כידוע מספ"ק.

וזה 'את יעקב איש' סופי תיבות שבת, ומצרימה את יעקב איש וביתו' סופי תיבות תשובה, ורמז בזה כי אחד מעיקרי התשובה לפגם הברית היא שמירת שבת.

גלות מצרים כוללת כל הגלויות

הבאים מצרימה (א, א).

הנה כתיב 'הבאים' לשון הווה, ונראה לומר עפ"י הידוע כי גלות מצרים כולל כל הגלויות והיה ראש לכולם, נמצא שגם אנחנו כבגלות מצרים, וזה הבאים לשון הווה שגם כעת אנחנו בגלות אשר היה נכלל בגלות מצרים.

ולזה 'בא"ם' נוטריקון בבל מדי יון אדום, שהמה כל הגלויות אשר סבלו בני ישראל. וידוע מאמר רז"ל (מגילה כט.) גלו לעילם שכינה עמהם גלו לבבל שכינה עמהם, וזה 'מצרימה' בגימטריא שכינה, שבכל גלויותיהם הלכה השכינה עמהם, וזה שאמר הכתוב (בראשית מו, ד.) 'אנכי ארד עמך' וכו'.

בזכות יעקב והשבטים נגאלו ממצרים

הנה חשב בכאן שמות השבטים ורמזו בזה לנו שזכות השבטים הועיל להם שיוכלו להתקיים במצרים ולהיגאל ממצרים, וגם הועיל להם זכות יעקב וזה 'את יעקב', וגם זכות יוסף שהיה מקודם במצרים ותיקן המקום שיוכלו ישראל להתקיים שם, וזה 'יוסף היה במצרים' שיוסף תיקן המקום שיוכלו ישראל להתקיים שם.

טכסיסי נצחון במלחמת היצר המתגבר ומתחדש בכל יום

ויקם מלך חדש וכו' אשר לא ידע את יוסף וכו' הבה נתחכמה לו וכו' (א, א).

פירש"י בשם הגמרא (סוטה יא.) חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזרותיו. ונ"ל ע"ד הרמז ויובן ע"ד הפלוגתא בגמרא (קדושין ל.) חד אמר יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום וחד אמר יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, וזה 'מלך חדש' רומז להיצר הרע שנקרא מלך זקן וכסיל (קה"ד ד, ג.). וזה חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזרותיו, והוא ענין מתגבר עליו בכל יום. וזה 'אשר לא ידע את יוסף', 'ידע' לשון התחברות שלא יניח להאדם להתחבר עם הצדיק שומר הברית שהוא בחינת 'יוסף'. וזה מלך נוטריקון מח לב כבד, ופגימת הברית נמשך מהמת. וזה 'מלך חדש' שרוצה היצר לטמא את האדם במחשבות רעות, וזה 'אשר לא ידע את יוסף' כנ"ל.

וגם רוצה להשליך באדם דעות כוזבות מאפיקורסות וזה 'הבה נתחכמה לו', והיינו שאמר היצה"ר להכת דיליה וזה 'ויאמר אל עמו הבה' וכו' נתחכמה לו' - שנעשהו לחכם בעיניו, והיינו כי נשליך במוחו דעות כוזבות ואפיקורסות. וע"י זה נטמא את מוחו וע"י זה יכשל בפגימת הברית, כי 'פן ירבה' שירבו לו ספיקות באמונה וע"י זה יכשל בפגם הברית. כי אם יהיה האדם חזק באמונה וידע שיש לו מלחמת היצר אזי בוודאי יצח את היצר, וזה 'והיה כי תקראנה מלחמה' היינו אם רק ידע האדם שיש לו מלחמה עם היצה"ר אז בוודאי 'ונלחם בנו' - ע"י זה בעצם ילחם בנו והיינו בהיצה"ר וכת דיליה, 'ועלה מן הארץ' שיתעלה מארציות ויתדבק ברוחניות.

וגם ירמוז 'ועלה מן הארץ', שאם רק יש להאדם מחשבה טובה ורצון טוב לקיים רצון הש"ת ע"י בעצם הוא נתעלה, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה כי רחמנא לבא בעי. וזה 'ועלה' ע"י מה נתעלה האדם מן הארץ' ארץ לשון רצון, והיינו ע"י רצונו הטוב שיש לו לעבודת הש"ת.

משה ידע והכיר בצרתם של ישראל אף בהיותו במדין

אמר בשם א"ז אדמו"ר הרש"ת ז"ל על הכתוב (ב, כה-ו.) 'וידע אלקים ומשה', היינו כי הש"ת ידע בצרות ישראל וגם משה ידע בצרתם. וזה 'וידע אלקים' וגם משה, ודפ"ח.

המיכורות הקדושות המשיכו קדושה לישראל במחשבה דיבור ומעשה היפך גזירת פרעה

ויקרא מלך מצרים וכו' שם האחת שפרה וכו' ושם השנית פועה (א, טו.).

הנה מתחלה אמר מלך מצרים 'הבה נתחכמה לו', שרצה לטמא אותם במחשבה ולפגום אותם במוחם וחכמתם. ואח"כ קרא לשפרה ופועה, שפרה רומז למעשה שמשפרת את הולד ופועה רומז לדיבור שפועה לולד, ורצה לטמאם כמובא במדרש (פרד"א פמ"א.) וירמוז בזה שרצה לטמא את ישראל גם בדיבור ובמעשה.

ולזה אמר שהמה המילדות הקדושות המה עשו להיפוך מן הקצה אל הקצה, וזה 'ותיראן המילדות את האלקים' שיראו מה' במחשבה. 'ולא עשו' במעשה, וגם 'כאשר דיבר' שלא פגמו בדיבור חס ושלום. כי אם אדרבה 'ותחין את הילדים' שהוסיפו חיות הרוחניות בישראל, וגם בגשמיות 'ותחין את הילדים'.

גאולה ותשובה מכה רצון העליון

ויאמר משה אל ה' בי א-דני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי (ו, ט.).

יש לבאר מה טעם לא אמר מיד בתחלה שאינו יכול לדבר מחמת היותו כבד פה, וכן מה הוסיף באמרו 'גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך'. עוד יש לבאר מה שנאמר אח"כ (שם יג.) 'ויאמר בי א-דני שלח נא ביד תשלח', פירש"י ביד מי שאתה רגיל לשלוח. מה טעם לא אמר זאת מקודם. הביאור שבעת שנגלה הקב"ה על משה ואמר לו לילך לגאול את ישראל נתלבש מיד בענוה ושפלות ואמר 'מי אנכי וגו', אמנם לא טען שהוא ערל שפתים כי היה סבור שודאי ירפאוה ה' כדי שיוכל למלא שליחותו.

אלא שבראותו שאף אחר כל דברי ה' עמו נשאר בכבודת פיו ולא נשתנה גופו מאומה מכה דבר ה', נפלה עליו שפלות ביותר שא"כ ודאי אינו ראוי למלאות שליחות קונו לגאול את ישראל. ולכן עתה אמר 'לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך וגו', שמחמת שמאז דיבר אליו הקב"ה נותר בכבודת פיו ודאי אינו ראוי לשליחות הבורא. 'ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם' וגו', 'ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך' וגו' (שם יא-ב.), כי אדרבה כונת הבורא שישאר ערל שפתים כדי שבאמת לא תהא שליחותו מכה עצמו, כי על ידי שאין יכול לדבר מצד עצמו יהא בבחינת ה' שפתי תפתח' (תהלים נא, ז.) ויהא דיבורו על ידי שכינה מדברת מתוך גרונו.

כאשר שמע מרע"ה ששליחותו באופן זה, הבין שאין גאולת מצרים באתערותא דלתתא בכה מעשי בני ישראל, כי אם בהתעוררות הרצון העליון בלא שייכות למצב בני ישראל כדברי חז"ל (ש"ה ב, ה.) כיון שהוא חפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם, ולכן אף שליחותו באופן שיצא דבר ה' מפיו ללא כח עצמי. לכן עתה אמר 'שלח נא ביד תשלח', כיון שהגאולה באופן שהכל בכח עליון, מה טעם צריך דוקא הוא להיות הגואל. כן הוא בעבודת ימי השובב"ם, כי בכל שבת נשפע קדושה בנפשות ישראל, ויותר בשבתות השובב"ם שנתעורר רצונו יתברך בגאולת ישראל. ויש לידע שכל עניני העבודה והתקונים בימים אלו אין הכוונה שבכח התיקון משיג הקדושה, אלא הקדושה נשפעת ברצונו יתברך שלמעלה מטעם ודעת לקדש ולקרב נשמות ישראל, ועל ידי התקונים נעשה כלי לקבל הקדושה הנשפעת שלא לפי ערך עבודתו ומצבו, כיון שהוא חפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמות תשע"ד, ליל שבת

בתשובה אמיתית מתעורר להוסיף בתורה

ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים, ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (ג, יא-ב.).

יש לבאר על דרך דאיתא בעבודת ישראל (פרשת פרה) שעיקר התשובה היא החרטה והמרירות בלב, עד שיעלה בלבו חרון אף על עצמו שגמל לנפשו רעה, ויקבל על עצמו באמת שלא ישוב לחטאו.

ובזה מבאר הכתוב (שמות לב, ט.) 'ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם וגו', שאחר שחטאו ישראל בעגל הורה הקב"ה למשה דרך התשובה באמרו 'ועתה הניחה לי' שיעשו לי נחת רוח שישבו מחטאם, ויתמרמרו עד 'ויחר אפי בהם' שהחרון אף שיש לי לביהם יחר בהם על עצמם, 'ואכלם' לשון תאוה שאחר התמרמרות ותשובה אמיתית כזו מתעוררים בתשווקה וכלות הנפש להשם יתברך.

בזה יש לבאר מאמר רז"ל (ויק"ר כה, א.) אם עבר אדם עבירה ונתחייב מיתה בידי שמים מה יעשה ויחיה, אם היה רגיל לשנות דף אחד ישנה שני דפים. שאם איבד חיות נפשו הרוחנית על ידי עוונותיו ל"ע ומתמרמר על זה בלבו, וחפץ לידע אם תשובתו אמיתית להשיב חיות נפשו. אם רואה שבגודל מרירותו נתעורר בתשווקה להשם יתברך ומוסיף בתורה ועבודה, סימן הוא שתשובתו אמיתית ורצויה לפניו יתברך. וזה ביאור הכתוב 'ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים', משה הוא שורש התעוררות לב היהודי, ובהתעורר לבו לשוב אל ה' תמה בעצמו היאך יש בכחו לחלץ נפשו ממצריה.

'ויאמר כי אהיה עמך', א-היה הוא שם התשובה ובראי"ל (עץ חיים הקדמה אות ה) איתא א-היה פעמים א-היה גימטריא אמת, היינו על ידי שיתמרמר באמת על שפלותו יזכה לתשובה אמיתית. 'וזה לך האות כי אנכי שלחתיך' שתשובתו אמיתית לחלץ נפשו משפלותו. 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', כאשר יראה שמתוך מרירותו נתעורר להוסיף עוד בקבלת עול תורה ועבודה, אות הוא שתשובתו אמיתית להשפיע חיים בנפשו.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מתוך רעוא דרעוין, שמות תשס"ז

עולת תמיד העשויה בהר סיני – חידוש זה שבני ישראל מקושרים ודבוקים בחי החיים ואין להם שום רצון אחר מלבד

רצונו ית', נתגלה בהר סיני, מכוחה ובזכותה נקבע קרבן התמיד כחובה.

אמירת סדר קרבן התמיד – ביטול ועריגה למלכות הבורא ית'

בזמן הזה שאין לנו לא קהן ולא לוי, לא מזבח ולא קרבן, לא נותר בידינו אלא כוחה של פה, הפה רומז על מידת המלכות כידוע, ועבודת ימי הגלות הרי הם במידת המלכות כאותו מלך רם ונישא שמלך על אין ספור בני אדם בעוז ותעצומות, ויהי היום וימרדו הנתינים במצוות המלך, וימאס המלך בעמו בו מולך, לא חפץ הוא כבר למלוך עליהם, אך מאידך חפץ הוא בטובתם ושלומם כל הימים ואם יסיר השגחתו הרי ינתנו למשיסה בידי אויבי העם הרבים. על כן פירק את ארמונו ושילח את כל שריו ועבדיו ונטמן הוא במסתרים ומעת לעת יוצא הוא לעם מחופש בכל מיני לבושים מלבושים שונים, ושומע את שיחם ושיגם של העם, האם חפצים הם במלכותו האיתנה?! המכירים יודעים כי רם על כל רמים ושליט בכל הארץ!?

הכבר ראוים העלם שאמלך עליהם שוב בשובה ונחנת? זהו עבודת הגלות – רצון ותשוקה למלכותו ית' בגילוי, ערגה וגעגועים למציאות בה שורה שכינתו עין בעין, ובכך נתקן מידת המלכות, באמירתנו את סדר התמיד דייקא מזכירים אנו לעצמנו ולבורא ית' כביכול, 'ראו! המציאות הפשוטה של כלל ישראל היא של דביקות עליזונה, של ביטול גמור, של עבד שאין בדעתו אלא רצונו של עבדו, ובעצם היינו רוצים להקריב קרבנות תמיד בפועל וכל כלל ישראל יטהר וישעבד מחשבתם לאבינו שבשמים, על כן אמירת הקרבנות מכפרת כעין הקרבה עצמה יותר משאר מצוות.

מטעם זה גילה האר"י ז"ל כי על אף שתיקון הקרבנות הוא בעולם העשייה – בחינת עולם הזה ופועלותיו הגשמיים, אך באמירת מתכפרים אנו על הרהור הלב שדקה ורוחנית יותר ולכאורה עליה להתכפר בתיקוני התפילה הגבוהים יותר, אך כבר אמרו חז"ל – מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות, דעתו שפלה כוונתה שאין בדעתו כלום מלבד תשוקה לרצונו ית'.

כשמטה ה' את אזנו לשמוע אל תפילת עבדיו מזכירים אנו לרבש"ע – ראה כי עמך הגוי הזה, אנמם מרוחקים אנו ממך, אך שורשנו הוא שורש גבוה מאד, חטיבה אחת של דביקות וביטול אליך ואל רצונך, על כן מתכפר הרהור הלב כי באמירת פיו מגלה את תשוקת ליבו האמיתיים!

לסיכום: מהות הקרבנות הוא ההכרה הפנימית בשעבודנו לעול מלכות שמים, הכרה זו מתבררת על ידי הקרבת הקרבנות, ובזמן הזה שאיננו זוכים לראות עין בעין את מלכות הש"ת, אמירתנו היא המגלה כי אף בזמן הזה מכירים אנו במלכותו האחת על כל העולמות, והיא כעין ובמקום הקרבן, על כן מכפרת על הרהור הלב כי מגלה היא את פנימיות ליבנו, ומכריזים אנו למעלה – ראה כי עמך הגוי הזה!

ע"פ דברות קודש פרשת ויקרא תשע"ז (נראה אור גיליון יא), דברות קודש ליל שבת שמות ע"ה, מגיד דבריו ליעקב קנ"ה

והוא נרמז במאמר הכתוב 'יאמר משה אל האלקים', משה הוא שורש הדעת של כל ישראל כדאיתא בספ"ק, 'מי אנכי כי אלך אל פריעה' פירש"י מה אני חשוב וכו', כלומר אף אם הנני מרגיש בנפשי אור הדעת מה כח ומה חשיבות יש בה שעל ידה אוכל להיחלף ממצבי ולשוב אל ה'. 'זכי אוציא את בני ישראל ממצרים' פירש"י מה זכו שתעשה להם נס וכו', בני ישראל מורה על אברי האדם שמשוקעים בחומריות וכיון של"ע נודמו כ"כ בתאוות עוה"ז היאך יזכו לצאת מאפילתם.

סילוק המניעות בדרך התיקון והתשובה

ועל זה תשובתו שאמרת 'מי אנכי כי אהיה עמך' שהתעוררות הדעת בנפשו אינה התעוררות הלב גרידא, כי אם התעוררות הנשלחת מאיתו יתברך בלב בני ישראל להשיבם ליצורם, כדאיתא ממרן הבעש"ט (עי' תולדות יעקב יוסף פ"ר ראה) בדברי חז"ל בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת 'שובו בנים שובבים' (ירמיהו ג, כב), שמאותה בת קול באים הרהורי תשובה בלב כל איש ישראל, ממילא רב ועצום כוחם לחלץ היהודי משפלותו.

וששאלת מה זכות יש בישראל 'בהוציא את העם ממצרים' וגו', שכאשר מקבל היהודי על עצמו עול תורה אף שעדיין לא קיים הדברים בפועל, הקבלה וההחלטה לבד לבטל עצמו להשם יתברך ולתורתו גואלים אבריו משפלותם. כדאיתא במשנה (אבות ג, ה) המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, לא אמרו כל העוסק בתורה אלא המקבל עליו עול תורה, שמקבל על עצמו שכל שיאיר וישיג בשכלו אלקותו יתברך יבוא לעבודה בפועל בביטול רצונותיו ומציאותו ליצורו שהוא בחינת הדעת, מעבירין ממנו עול מלכות הם הנסינות הבאים עליו, ועול דרך ארץ הוא ההסתר והחושך השרוי בהם.

כי קבלה זו שהיא בחינת הדעת היא עצם היציאה לחירות, כדברי הבני יששכר תרי כסי קמאי לא בעו הסיבה דאכתי עבדים היינו, כי בהשגה לבד ללא הגיעה למעשה עדיין משועבד למצרים ומה בצע בכל השגותיו, רק על ידי קבלה אמיתית זוכה לצאת מכל מצריו. בפרט בימים אלו המסוגלים לתשובה, על ידי יגיעת התורה וקבלת עול תורה בהחלטה לבטל עצמו להשם יתברך, יסתלקו ממנו כל המניעות ויאור עליו אור ובהירות בכל עניני עבודתו. יעזור השם יתברך שנזכה לקבל על עצמנו עול תורה ונקבל עליו עול מלכותו יתברך ברצון, ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

שמות תשע"ד, רעוא דרעיון

נקודות אור בעבודת ימי השובבי"ם

מתוך שיחות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א נועם קדושת שבת

יתירה, רוחב לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו.

לכאורה הוא פלא שמעלת הנשמה יתירה בשבת שיכול להוסיף במאכל ומשתה לענג גופו הגשמי.

אלא ודאי עומק כונת דברי רש"י להורות על גודל הקדושה ועונג הנשמות ביום השבת ולא על עונג חומרי. כי מטבע האדם שבהיותו במעלה עליונה ברוחניות אינו סובל ענינים חומריים, כדוגמת אדם שבעת תפלת נעילה ביוה"כ פ' יביאו לפניו בשר שמן, שודאי לא ירגיש תאוה לכך בהיות במצב רוחני נעלה.

לפי זה יש לתמוה בשבת שהוא יומא דנשמתא ולא יומא דגופא הוא כלל כלשון הוזה"ק (ויקהל רה"ה), היאך אפשר להתענג בתענוגי הגוף כמצות היום. אלא שהא גופא מעלת יום השבת שאין עלית האדם באופן שנתרומם מעל המציאות

הגשמית, אלא שהמציאות הגשמית עצמה מזדככת ומתרוממת, עד שנשמתו יחד עם גופו זוכים לקרבת יוצרם. ובדרך זו עוסק בעניני עונג הגוף מתוך זיכרון ודבקות ביוצרו.

זהו ביאור דברי רש"י שמעלת הנשמה יתירה שמרוממת כל מציאותו להיות לו רוחב לב למנוחה ולשמחה שהיא מנוחת הנפש ושמחתה ביצורה, ואעפ"כ ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו, כי אף המציאות הגשמית מאירה באור השבת. ובזה נדע גודל מעלת השבת לזכך גשמיות האדם ותאוות גופו, והוא כח שבתות ימי השובבי"ם לתיקון וזיכרון הנפש. מתוך שיחה על עניני שבת קודש לבני ישיבות, ניסן תשע"ג – יסודות

ונתרחק מאור פני מלך חיים ל"ע, כיון שעדיין חי בזה העולם ודאי בכחו לשוב ליצורו, כי אלמלא כן כבר לא היה קיים בעולם שכל תכליתו שישבו הברואים ליצורם ובוראם. לכן בשבת מתעורר ביותר כח התשובה, כדאיתא באוה"ח הק' (בראשית ב, ב) שיש בעולם כח להתקיים ששה ימים בלבד ובשבת משפיע השם יתברך אורו לקיימו עוד ששה ימים, וכיון שביום זה נתחדש הבריאה נתעורר היהודי ביותר בתשובה בהתבוננו שכל תכלית חידוש הבריאה לשוב אליו יתברך, ובאם קיים בעולם ודאי ביכלתו לשוב לקונו.

זהו מה דאיתא בטורי זהב (א"ח רמב) בדברי הגמרא (שבת ק"ה:) כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, אשר לכאורה אם אינו שב בתשובה מה מועלת השבת ובאם שב בתשובה למאי נצרך לשבת. ומבאר שאף עוונות שתשובה לבד אין מועלת להם, על ידי השבת מתכפרים בתשובתו.

ביאור דבריו כי בשבת מבין היהודי שעצם מציאותו בעולם מורה שיכול לשוב בתשובה, לכן מתעורר ביותר בתשובה מעומק הלב ותשובה זו מועלת יותר מתשובת ימי החול. ומזה נלמד כי אף על חטאים שאיתא בזה"ק שפוגמים ביותר, בכח קדושת שבת יכול לשוב ולטהר נפשו מהם.

וארא תשס"ב, רעוא דרעיון

קדושת עניני החומר בשבת קודש

איתא בגמרא (ביצה טו) אמר רשב"ל נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה שנאמר (לא, יז) 'שבת וינפש' כיון ששבת ווי אבדה נפש. פירש"י נשמה